

Na eni strani ubijajo boljševiki mladini komunizem v glavo, na drugi strani pa ji s peklensko zlobo trgajo vero iz srca. G. Dujé piše, da je nadzoroval šolo na železniški postaji Tihoreckaja. Prišel je nenapovedan v šolo. Pred mizo je stal deček, star 8 do 9 let. Pri njem sta stala dva človeka, izmed katerih je bil eden tajnik komunistične stranke, drugi je bil učitelj. Med učiteljem in dečkom je slišal ta-le pogovor:

Učitelj: Povej mi, Ivanček, ali moliš Boga?

Dete: Da, tovariš, molim Boga.

Učitelj: Ali ti tvoj Bog da, česar ga prosiš?

Dete molči.

Učitelj: Zdaj takoj moli Boga, da ti da kruha. Ti si gotovo lačen.

Dete: Da, tovariš, zelo sem lačen.

Učitelj: Pa moli zdaj Boga! Morda ti bo tvoj Kristus dal kruha.

Dete počasi poklekne, križa se s svojo malo rokico, klanja se do zemlje in se dotika s čelom tal, kakor se je videlo, da delajo doma njegovi starši. Bil je to zelo ganljiv prizor — ta živa in priprosta detetova vera. Ali grda boljševika sta čez nekaj časa prestrigla detetovo molitev in sta vprašala:

Učitelj: Torej, Ivanček, ali ti je dal tvoj Bog kruha?

Dete (s solzami v očeh, ne razume,

kaj hoče od njega, a sluti, da se bo nekaj zgodilo): Ne, tovariš, Bog mi ničesar ni dal.

Učitelj: Zdaj vidiš, kaj je tvoj Bog. Mesto, da njega prosiš kruha, prosi tovariša komunista. Reci mu: tovariš, prosim te, daj mi kruha! Boš videl, da ga boš dobil.

Sestradao dete uboga in ubogljivo ponavlja: Tovariš, prosim te, daj mi kruha!

Komunist: Takoj bi bil moral tako začeti. Če bi se bil ti takoj obrnil do mene, bi ti bil naglo dal kruha. Ti se obračaš do Boga — ali si ga kdaj videl? Nisi ga mogel videti, ker ga ni. Tedaj vzame iz žepa kožnega suknjiča bel hleb kruha in ga da jokajočemu detetu.

Ta zgled naj zadostuje, da spoznajo čitatelji, na kak satanski način boljševiška šola trga mladini vero iz src. Podobnih primerov ni najti v vesoljni zgodovini. Z vero pa je v zvezi morala. In morala je v Rusiji padla silno globoko. O tem ne morem tu pisati, navažam le besede g. Dujé, ki piše, da se je v Rusiji tako razpasla pohota, nesramnost, anarhija in nemoralna, da ta slučaj nima predhodnika v zgodovini vsega človeštva. In na drugi strani pravi, da boljševiki zato tako delajo, ker je širjenje nemorale edino sredstvo, da obdrže oblast v Rusiji.

Novo starostne bolezni.

Kolikokrat je slišati govorico, da so dosegli ljudje v prejšnjih letih mnogo višjo starost nego danes. Da je ta trditev napačna, nam naj dokažejo te številke: srednja starostna doba v letih 1871/80 za moški spol je znašala 35.8 let, za ženske 38.45; v letih 1901/10 za moškega 44.82, za žensko 48.33 let; v letih 1924/25 za moškega 55.97, za žensko 58.22 let. Oba spola v zadnjih letih živita povprečno 20 let več nego pred 50 leti.

Vzrokov, da postaja moderni človek starejši, je več. Iztrebljene so predvsem kužne bolezni kakor: črne koze, kolerica in legar (tifus). Ravno kar omenjene nalezljive bolezni so v desetletju med 1870—1880 med prebivalstvom po mestih in na deželi kosile. Danes se redkoma pojavljajo, ker jih preganja prisilno cepljenje, vsa mesta in večji kraji so kanalizirani, povsod so že vodovodi in razne druge novodobne zdravstvene naprave.

Tuberkuloza (jeticnost) je padla v povojnih letih za eno tretjino od predvojne dobe.

Pač pa so se sedaj pojavile nove starostne bolezni, ki ugonablajo starejše ljudi in te so predvsem rak. Ravno rak nastopa danes desetkrat močneje pri osebah preko 40 let, nego v prejšnjih časih.

Na Angleškem so ugotovili, da je pomrlo 1 milijon ljudi v starosti od 45 do 70 let in sicer v razdobju 1911—1914 4078 oseb; leta 1921 4367 oseb in v letih po 70 v zgoraj omenjenem času 9147: 10.864 ljudi.

Ta statistika dokazuje, da preko 45 let stare osebe v okroglo 8% slučajev medaj poprej umrjejo nego pred vojno.

Čas bolezni znaša pri raku na prsih 38 mesecev, pri raku na maternici 20, pri raku na debelem črevesu 26, pri raku na jeziku 16, pri raku na požiralniku 12 mesecev.

Trajanje bolezni pri različnih rakih se giblje med 1—3 let.

Brezuspešno zdravljenje kateregakoli raka je preračunano v Nemčiji na 5 mark dnevno (1 marka = 14 Din) in to znaša na leto 1800 mark.

Grozno nastopanje raka se bo kmalu omejilo, ker je od našega Poljšaka izumljeno sredstvo popolnoma zmagovalo ter prodrla na kliniki na Dunaju. Poljšakovo sredstvo proti raku je preizkušeno in odobreno od najbolj odličnih dunajskih vseučiliških profesorjev in bo stopilo že letos v splošno rabo. Še ta mesec bodo razkazovali Poljšakovo zdravljenje v filmih na zborovanjih zdravnikov v Berlinu in Londonu. Slovenec Lojze Poljšak je dosegel popolno priznanje zmage nad rakom v Avstriji ga bo žel tudi v Nemčiji ter na Angleškem — le Slovenija ga mu je tako nes pametno odrekla in ga napodila v inozemstvo.

Druga novodobna starostna bolezen je sladkorna bolezen, ki se je po vojni podvojila.

V zadnjih petnajstih letih so poskočile za eno petinko razne srčne bolezni in obolenja žil.

Isto kakor o srčnih in žilnih boleznih velja tudi o revmatizmu in gihtu. Novodobnega človeka občutno mrcvari živčna obolenost ali takozvana nervoznost, ki sicer ne povzroča smrti, a zavira človeško delazmožnost. Vzroki, da je danes toliko ljudi nervoznih, so v glavnem ti-le: preobremenitev člove-

kih možganov z učenjem, velikomestno drvenje in doba vznemirljivega strojnega dela.

*

Povest črnega vseučilišnega profesorja.

Bata Kindal Amgoza Ibn Lobragola ali mr. Pavel Emanuel, po rodu divji črnc, po poklicu vseučiliški profesor, prej na Škotskem, sedaj v Ameriki, pripoveduje o svojem življenju:

»V Ondoškem pragozdu južno od Timbaktu v Afriki na južnem robu Sahare leži majhna naselbina docela golih črncev, ki še nikoli niso videli belega človeka. Pač pa so slišali o »belcih«. Ali res živijo taki ljudje? Ali pa so morda živeli kdaj v davnini in potem izumrli? To me je malega, nagega devetletnega črnca neizrečeno zanimalo. Zakaj nisem poslušal svoje ljube črne mame, ki me je tako svarila in me skušala pregovoriti, naj se odrečem svojih gorečih želji, da bi našel kje »belega moža! Toda ne samo ema-ema, marveč tudi izkušeni vaški možje so se zvečer ob ognju svareče pogovarjali o belem možu; dečki smo tiho sedeli po kotlihi koče (gorje, če bi se bil kateri oglašil, ne da bi ga vprašali!) in groza nam je spreletela mozeg: Beli ljudje se plazijo po goščavah kakor strahovi vselej, kadar se napoveduje dež in po njem; nihče ne ve, odkod prihajajo. Ako zadenejo na črnca, ga surovega požoro; žro le dvakrat na leto in imajo ogromen gobec, ki ga lahko povečajo, kolikor hočejo. Beli mož ima samo eno oko sredi čela in samo eno nogo; prsti so razraščeni v pahljačo, ki jo leže uporabljajo kot solnčnik. — Posebno izbrano nismo govorili pri nas doma o belcih ...

Vse te grozne povesti pa niso zalegle. Bilo nas je 14 malih, docela gotih zamorčkov, ki nas je neka noč zvalila iz domače vasi na pot, da bi našli »belega moža«. Šli smo in šli in doživeli v brezkrainem gozdu vsamogoča pusto-lovstva in strahote. Zašli smo, napadale so nas divje zveri, a najbolj nas je preganjal strah: beli mož. Ponoči smo spali zviti v klopčič, kakor opice v mrežah plezalk na visokih drevesih; hranili smo se z bananami, palmnimi sokom in drugimi sadeži. Drug drugemu smo izsesavali kri, če je katerega pičila kača, in si z zobmi iztrgali ranjeno mesto. Kakor blazni smo kričali v grozi: »Beli mož! Beli mož! Skopali smo si jama, zlezli vanjo in si cele dni nismo upali iz nje — iz strahu pred belim možem.

Tako smo blodili in begali mesece in mesece. Tedaj pa zaslišimo nekega dne bučanje in zamočilo hobnenje. Morje! Konec sveta!

Polagoma smo se navadili na morje, o katerem preje nikoli nismo nič slišali; prišli smo bliže in videli, kako črni ljudje skačejo v trebuh velike ribe, ki jih ne ugrizne, ker jo »zagovarjajo« s petjem. Riba nese ljudi k nečemu velikemu; nanj splezejo črni ljudje. Ono veliko neznano izgine potem nenkrat za cele tedne, potem se pa ne-

kega dne vedno zopet prikaže. Nas 14 zamorčkov se je najprej skrivalo v gošči; sčasoma pa smo postajali predrzni. Na obali smo našli veliko mrtvo ribo, skočili vanjo in po večdnevni poizkusih smo slednjič prišli do onega velikega; po vrveh smo splezali gori... Srca so nam drhtela, v glavi je šumelo... Tu, tu je — beli mož! Sami beli možje!

Kakšno razočaranje. Kje je veliki gobec in pahljača na nogi? Skoraj taki so, kakor mi, smo menili med seboj zamorčki. Če bi jim le ne visela okoli života tista čudna koža. Sicer pa nismo mogli niti trenutek postati, marveč smo neprestano poskakovali, ker so nas gladka lesena tla silno zgačkala.

Na krovu se za nas ni nihče zmenil, saj so bili navajeni, da so otroci domačinov prihajali na krov in tamkaj skakali do odhoda ladje. Nenasdoma pa se je ono veliko streslo in dalo od sebe pretresljiv glas. V divji grozi je planilo 13 zamorčkov, ki še nikoli niso slišali o ladjah, o znakih za odhod ali celo o morskih volkovih — in se vrglo čez krov v zaliv Zlate obale. Z bliskovito naglico so hlastnila žrela morskih poštasti in voda se je pordečila...

Ostal sem od štirinajstih. Zbežal sem nizdol v prostor za stroje, se zvil v klopčič, gledal in strmel od groze in začudenja. Ko sem zopet prišel k sebi, sem začel vrešče kričati in klicati svoje tovariše: »Keftala! Colouoom! E-kuš-e-ka!« Nobenega odgovora. Velika stvar se vrti in ziblje; postane mi slabo in zgrudim se na tla.

Prišli so mornarji in me opazili; nekaj so mi govorili in so se me hoteli dotakniti. V divji grozi sem planil nanje, jih praskal, suval, tepel. Vrgli so me v kabino in zaprli vrata. Tu in tam se je odprla špranja, jaz pa sem se v samobrambi vedno zopet zakadil proti ljudem. Porinili so mi v kabino krožnik z jedjo. Izprva se mu nisem upal približati; toda dišalo je dobro, slednjič sem pokusil in bilo je okusno. Snedel sem — snedel bi bil trikrat, petkrat toliko.

Postajalo je hladno in vedno hlad-

neje. Prestajal sem strašne bolečine od mraza. Vrgli so mi »kožo« belega moža, kaj bi z njo? Opazil sem, da je prijetno ždeti na njej. Potem so prišli beli možje, me zgrabili in me hoteli vtakniti v hlače. Kričal sem, besnel, praskal, grizel — In pustili so me. V blaznih bolečinah sem ležal na tleh in si pel, tiho ihteč črnske uspavanke.

Polagoma sem postajal krotkejši, pogledoval sem skozi špranja pri vratih, a vedno zopet zbežal v kot, če so se oglasili koraki. Slednjič se je velika stvar ustavila. Skozi špranja sem opazil zemljo, splezal z ladje in začel teči, teži, nag kakor sem bil, po cestah Glasgowa. Kamenje je zgačkalo, bilo je tako mrzlo... Ljudje so zjajali in se smejali. Potem pa mi je prišel nasproti prijazen mož, me vzel s seboj v svojo hišo in me vzgojil. To je bilo leta 1896.

Za to dobroto pa Ibn Lobragola »belemu možu« ni hvaležen, marveč zaključuje svoje pripovedovanje s tožbo: »O, da bi bil raje tedaj v pragozdu umrl, da bi me bili raje izročili sovražnim čarovnikom, nego tej mrzli oblasti civilizaciji belega moža!«

*

Z nožem je bil zabođen dne 3. oktobra sin posestnika Franc Pušnik iz Oštravnice št. 6, župnija Kalobje, star 22 let, ki je prišel pravkar od vojakov. Ranjen je bil v komolec leve roke, kjer mu je napadalec prerezal žilo odvodnico. Ker ni bilo nikogar blizu, da bi mu rano zavezal, je na posledicah izkrvavitve umrl. Mrtvega je našel njegov oče drugi dan, ko ga je šel iskat, ker ga ni bilo še od večera domov. Zabodel ga je Franc Vuga, delavec v Podlešah, s katerim sta imela že delj časa sovražstvo med seboj. Ko je ta izvedel, da je Pušnik mrtev, se je takoj sam javil žandarmeriji. Izgovarja se s silobranom, da ga je Pušnik pričakal in napadel. To se je zgodilo okrog pol 11. ure zvečer. Orožništvo je izvedno obširne poizvedbe. Ta zločin je nekaj nezasižanega za našo mirno faro. Ali se bodo fantje kaj spametovali in spoznali, da človek ni žival, da bi se ubijal kar na lepem.

*

tobra 1929 so bile sledeče: debeli voli I kg žive teže od Din 10—10.25; poldebili voli od Din 9.75—10; plemenski voli od Din 9—9.50; bikli za klanje od Din 8.50—10; klavne krave debele od Din 8.50—9; plemenske krave od Din 7.50—8; krave za klobasarje od Din 4.25 do 5; moizne krave od Din 6—8; breje krave od Din 6—8; mlada živina od Din 8.50—9.25. Prodanih je bilo 218 komadov, od teh za livos v Avstrijo 33 komadov, v Italijo 11 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmem dne 11. oktobra je bilo pripeljanih 441 svinj. Cene so bile sledeče: Mladl prašni 5 do 6 tednov stari kom Din 80—125; 7—9 tednov stari Din 200—250; 3—4 mesece stari Din 350—400; 5—7 mesecev stari Din 450—550; 8 do 10 mesecev stari Din 650—800; 1 leto stari Din 1000—1300; 1 kg žive teže Din 10—12.50; 1 kg mrtve teže Din 17—18.50. Prodanih je bilo 285 svinj.

*

Gospodarska obvestila.

Kmetško-nadaljevalna šola v Lajterspergu-Krčevini se prične v nedeljo dne 3. novem-

bra ob pol 9. uri. Pouk iz kmetškega prirodnanstva, računstva, spisa, merstva in v praktičnih delih bo se vršil vse nedelje od začetka novembra do konca marca od pol 9. ure do pol 13. ure in bo — kakor lansko leto — brezplačen. Fantje iz Lajtersperga in Krčevine, bodisi posestniški, delavski ali viničarski sinovi, ki so dopolnili 16 leto, naj se osebno ali pismeno prijavijo za vpis do 27. oktobra pri šolskem upravitelju. Povabljeni so tudi vsi oni, ki so obiskovali nadaljevalno šolo lansko zimo; ti bodo uvrščeni v II. letnik. Navzgor starost ni omejena. Naj noben mladenič, oziroma mlad mož ne zamudi prilike, da si pridobi oziroma razširi znanje v kmetijstvu, ki je vsakomur potrebno.

Sadna razstava v Ljubljani. Sadna razstava, ali bolje rečeno sadni sejem se vrši letos od 19. do 24. oktobra na Ljubljanskem velesejmu. Sejem bo bogato založen z najrazličnejšim zimskim namiznim sadjem, hruškami in jabolkami. Do sedaj so prijavljene sledeče vrste: Zgodnja zimska jabolka, ananas, zlata parmena, beffleur, pisani kardinal, bismark itd. Pozna zimska jabolka: Kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mošanckar, londonski peping, boskopski kosmač, jatanan, šampanjska reneta, baumanova reneta itd. Hruške: avrančka, blumenbahovka, pastorovka itd. Vse sadje bo lepo pravilno vloženo v ameriških zabojih 20 do 25 kg.

*

Trošarina na vino.

Predmet trošarine.

Ex vino se smatra samo vino iz grozdja, ki je prevrelo. Istotako je smatrati kot vino iz grozdja tudi petiot (šingir).

Vsa vina pa, ki zadržijo več kakor 18 stopinj alkohola, se smatrajo še za špirit ter so zavezana plačevanju državne trošarine kot alkohol po hektolitrski stopnji.

Vinski mošt.

Vinski mošt ni trošarinski predmet in torej ni navezan plačevanju trošarine, dokler ne mine vrenje, nadalje pa do 20. novembra.

Da postane vinski mošt v smislu sedaj veljavni predpisov vino in s tem trošarinski predmet, je odvisno torej od dvoje dejstev: prvič od kemičnega procesa končanega vrenja in drugič od časovne omejitve do 20. novembra.

Ugotovitev, če in kdaj je vrenje končano, ni povsem snostovna, predstavlja pa precej praktični in teoretične izkušnje, valed česar pride lahko do spora med stranko in trošarinskim oblastvom (in bi bilo v takih slučajih eventuelno potrebno postopanje po čl. 11 in 12 troš. pravilnika).

Na podlagi končanega vrenja naj se torej kvalificira vinski mošt kot vino le tedaj, če gre brezdvomno za že prevreli mošt, če je torej prevrelost mošta izven vsakega dvoma in spora. Tu se priporoča kolikor mogoče milo postopanje.

Povsem drugače pa je z omejitvijo časovnega značaja.

Po 20. novembru sploh ne sme in ne more biti noben vinski mošt kot tak več v prometu. To velja brez vsake izjeme, torej tudi za vinski mošt, pri katerem se je vrenje na umeten način preprečilo, ki je torej dejansko še vinski mošt.

Najdalje po 20. novembru morajo torej gostilničarji in zasebniki, ki so kupili vinski mošt, ostanek vinskega mošta prijaviti in zatrosariniti kot vino.

Do končanega vrenja odtod naprej do 20. novembra pa, kakor že omenjeno, vinski

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 12. oktobra so pripeljali špaharji na 42 vozov 98 zaklanih svinj, kmetje 24 voz krompirja, 14 vozov čebula, 12 vozov zelja, 8 vozov sona, 2 voza otave in 2 voza slama. Svinjsko meso so prodajali po 16—30 Din, krompir 0.80—1.25, čebula 2—3.50, zelje 0.75—1. Seno 95—100, otava 80—95, slama 60. Pšenica 2.50 jačmen 1.50 do 2, oves 1.25—1.50, kuzuza 2, ajda 2—2.50, proso 2.50—3, rižol 2.50—3, grah 6—8. Kokoš 85—40, piščanci 40—60, raca 24—32, gos 55 do 60, puran 60—70. Česen 10—12, gobe 2—2.50, jabolka 4—6, hruške 6—8, slive 3—5, breskve 10—16, grozdje 8—10. Mleko 2.50 do 3, smetana 12—16, jajca 1.50—1.75, med 18—20 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 5 konjev, 14 bikov, 145 volov, 373 krav in 8 telet; skupaj 513 komadov. Povprečne cene različne živalske vrste na sejmu dne 8. ok-